

Előfizetési ár:
 Évnyegyedre vidéken 2 ft. 50 kr.
 „ helyt 2 — 24 —
 Félévnyegyedre vidéken 5 — 40 —
 „ helyt 4 — 48 —

HETILAP

A Hetilap megjelen hetenként kétszer, szerdán és szombaton egy-egy íven. — A hirdetések négyyszer hasábozott sorának ára 3 prk.

az ipar-világ, tudomány, művészet s szépirodalom köréből.

33. szám

Kolozsvártt Szerda Julius 6.

1853.

Tartalom:

Gazdászatumk törekvései. L. — Könyvismertetés. Gáman Zs. — A Sztójkai fürdő 1852-ben. Patáki F. — A csillagok. Medgyes Lajos. — A rabló ládája. — Levelezések: Torda. — Hírfűzér. — Nemzeti színház. — Mozaik. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Gazdászatumk törekvései.

Egy kissé mélyebben tekintve gazdaszatumk viszonyaiba, kitűnik, miszerint annak törekvései két kategóriába sorozhatók; azok vagy anyagi, vagy szellemi természetűek; és habár ez utolsókát, a szellemieket, mint általában minden iparüzletnél az anyagi törekvések idézik elő, s azoknak mintegy rugóul szolgálnak, mindazáltal mégis meg van azoknak is tulajdon értéke, mert az ismeretek szárnyain mintegy magasabb régiókba emelkedik az ember, hol tisztább a kilátás s az emberi jóllét anyagi kútfejei is könnyebben szemébe tűnnek a vizsgálódónak.

A mezői gazdaszatum feladata nem kisebb, mint az ország anyagi szükségéi fedezését biztosítani, a mennyiben azok a lakosok táplálkozására és ruházatára vonatkoznak. A midőn a mezői gazdaszatum e feladata megoldását munkálja, az emberek anyagi fennállását biztosítja; és ez az első kellék a polgári társaságban, mely nélkül, szellemi fejlődés nem eszközölhető. Míg az ember vállalit az anyagi szükségek terhei nyomják, a test fenntartása gondjai terhelik, addig magasabb szellemi érdekek fejlesztéséről sem lehet. Az anyagi fejlődés elébe akadály górditának, ha a mindennapi szükségek fedezését eszközölő forrásokat bedugni akarják; ez eljárás a historia igazolása szerint, mindig érezhetőleg megboszulta magát, mert államokat felforgatott s a népek szellemi munkáját egészen más irányt tűzött ki.

E szempontból a mezői gazdaszatumot, sokkal nagyobb tisztaságot nyer az élesebb szem előtt, mint mennyit neki a felelőtlenséges vélemény tulajdonítani szokott. A gazdaszatum törekvéseinek irányadó magneztűje a nép anyagi, kereskedelmi, politikai és szellemi állapotja, tehát különböző nemzeteknél különböző irányzatuk.

Hogy mezői gazdaszatumk, minden hiányai mellett is fennebb említettük feladatát eddigelő eléggé teljesítette, ki akarná tagadni? Hiszen nem csak hogy a növekedő népesség szükségéivel egyenlő lépést tartott terményei előállításában, hanem tulajdonképen azt még meg is előzte, még szükségfelettit is állított elő, úgy, hogy némely természeti csapások által sújtott éveket kivéve, hazánk a maga zsirjában meg tudott főni, minél fogva e tekintetben a statusgazda és emberbarát egyirint meg lehetett elégedve. Sőt a közelebbi évtizedekben több jó törekvésű honfiak kezei közt az idő intéseit felfogni kezdette, s magát igyekezett a különböző alakokban mutatkozott körülményekhez alkalmazni, s minthogy e végre gondos nyomozást és vizsgálódást igényelt, természetesen a mezői gazdaszatum szellemi fejlődésére is jótékony befolyást gyakorolt. Hadd lássuk azon főbb indokokat, melyek gazdaszatumk törekvéseinek hatályos rugóul szolgáltak.

E tekintetben mindenek előtt azon körülményt nevezük meg, miszerint nyugot-europa némely országaiban tehetősebb hazánkfiak a tőkély magas fokára emelkedett gazdaszatumot láthattak, melyeket, a mennyiben a viszonyok hatalma engedte, nálunk is utánozni törekedtek. Ide számíthatjuk még azt is, hogy nyugot-europa némely országaiban, a kereskedelmi helyzet által ösztönözötten, az iparüzlet magas fokra emelkedett, minek következtében a lakosok száma is nagyra szaporodott, ugyannyira, hogy iparüzleti sőt élelmi szükségéik hatása egészen hozzánkig elterjedt. Valamely czikk keresettsége azon mértékben növeli annak értékét, a mint az növekszik; s a mint valamely czikk ára növekszik, azon arányban növekszik az emberekben is a kedv és vonalom annak előállításához. Ennél fogva a külföldiek által keresett gazdaszatum czikkek igen természetesen ösztönül szolgáltak mezői gazdaszatumunknak; ha a gyapju, marha s más czikkekre emlékezünk, állításunk a tényekből kiviláglik. E körülményekhez járult még az is, hogy az Europát egy negyed századig elfoglalt háboruk e század elején a mezői gazdaszatumtól igen sok munkás kezeket elvettek, kivált az osztrák birodalomban, s a bekövetkezett béke éhséggel köszöntötte az embereket, a mi a gazdaszatum nagyobb termeszítésre sarkantyuzta s törekvéseiknek iránymatául szolgált. Legalább a gazdaszatum törekvések csaknem kirekesztőleg gabonatermesztésre voltak irányozva, majd itt ott ezekkel kereskedelmi növények mivélését is párosították. Amde ha a gazdaszatum kereskedelmi czikkeket is felkarol, a gazdaszatum az üzérvilágot is figyelemmel kell kísérenie; így kezdett aztán jobb gazdaszatumk közt az üdvös üzérleti szellem is ébredezni.

Ha a gazda törekvése szakadatlanul csak arra van irányozva, hogy földjeitől mindig több több terményt csikorjon ki, könnyen megtörténik, hogy elvégre földi termékellékeké válnak; az időszérü haszonért áldozatul esik az egész földalap. A mint a gazdaszatum ezen bekövetkezhető rossz ellen óvszerről kezdenek gondoskodni, rájöttek arra, mit a szó legteljesebb értelmében oszkerü gazdaszatumnak neveznek, a minek értelme abban határozódik, hogy a föld folytonosan egyenlő jó erőben és kövérségben megtartódjék, sőt a mennyiben lehet, még több kövérséget kapjon, mint a mennyire az elvett termények sáványitják.

Azonban hogy a gazda feladata megoldásában oszkerüleg eljárasson, szükség, hogy a természeti erőket ismerje. Erre kísérletek s ezekből kifejlő eredmények által juthatni; csak hogy az az út hosszadalmas. A tudomány rövidebb úton és biztosabban vezet a célhoz. Ekép állott elő azon szükségesség, hogy a gazda a tudományokat is igénybe vegye s alkalmazza a gazdaszatumra. Azonban ezen alkalmazásnak is a próbát ki kell állania, akarom modani, a tudomány alkalmazása által kedvezőbb eredményre kell jutni a gazdaszatum, mint a nélkül. Ez viszont azon tételre vezet, miszerint a tapasztalásnak kell a gazdaszatum tanokra ráitni az igazság bélyegét. Minden gazda tulajdonképen tapasztalatokat teszzen, de ezek még szétszórvan maradnak, igen kevés hasznuak.

Hogy tehát a gazdaszatum tapasztalatok szét-szórvan haszon nélkül ne maradjanak, közlés útján a nyilvánosság elébe kell hogy jussanak. Hosszas időn át nem volt egy lap, mely a magyar gazdaszatum közönyül szolgált volna, mely a gazdaszatum érdekek fejlcztésének lett volna szánva. Az idő e bajon is segített; s minthogy az ily lapok iránti érdek gazdaszatumk közt hovatovább mind nagyobb tért nyer, ezt is gazdaszatumk törekvései közé kell számítanunk.

Mik legyenek a gazdaszatum többi törekvései, arról a jövő alkalommal szolándunk. L.

Könyvismertetés.

Erdély földé ritkaságai. Irta Kővári László. Kilencz fametszvényen, Kolozsvártt 1853. Tilsch János tulajdona. Ára 2 forint 48 kr. pp.

Miután hasztalan vártunk egy bíralatot, milyet e munka köre megérdemelt volna, s miután a kolozsvári sajtó idej termékei e legkaposabbikat nem mellőzhetjük, ha másokról szólni akarunk, olvasóink csak rövid könyvismertetést vesznek e tárgyban, minthogy hosszabb taglalást az író szerénysége s lapunkhoz közeli viszonya megakadályoz.

A munka már olvasóink kezében van, csaknem egészeni elkelése kimondta már felette a bíralatot. Ismertető kötelességül csak annyi maradt, kijelelni azon tért, melyet az Erdély ismertetése irodalmában elfoglal.

Hogy e munka czime a könyv belértéke s tárgykörének teljesen nem felel meg; hogy az sokkal kevesebbet mond, azt azonnal beláthatni. Erdély mindennemü geographiai nevezetességeit ölelte az föl statistikai előadásban.

Az első fejezet a munka körét s e tárgy irodalma kritikáját adja, mi 1550-nél kezdődik.

A második fejezet a határszéli hegyek körmenetét ismerteti meg, s húsz határszéli hegycsúcot emlit.

A harmadik fejezet a határszéli szoros utakat tárgyalja, geographiai, közlekedési s történeli szempontból; a Moldvaba s Oláhországba menő kilencz, s az egy koronájú tartományokba menő nyolcz nevezetesebb útszoros névszerint és részletesen ismerteti.

A negyedik fejezet a belföldi hegyek geologiai ismerete mellett, tizenhét hegycsúcsot ír le.

Az ötödik fejezet hazánk oly festői szirtrepedéseit és barlangjait adja, számszerint húszat; melyek közt jég- és csont-barlang is találunk.

A hatodik fejezet a kövületeket és égényeket hozza.

A hetedik fejezet hazánk sótelepe, sóskútai ismertetését, valamint az ós mivélés alatti s a két újabban fölhagyott sóaknát.

A nyolczadik a vas- és réz-bányákat.

A kilenczedik az arany- és ezüst-bányaszat története után, a négy bányaváros s öt nevezetesebb bányász-falu topographiai rajzát adja.

A tizedik az ásványvizeket s fürdőket számítja elő, melyek között 15 borvizet, nyolcz kénos és keserűvizet, négy sósfürdőt s hat meleg fürdőt találunk.

A tizenegyedik, kilencz vizesét, nyolcz tavat, három vizokádót s négy folyót tartalmaz.

A tizenkettődik Erdély térségeit s fenlápályait, a mezőségeit és a havast írja le.

Mint olvasóink láthatják, e munka nem csak hogy tizenkét fejezetre oszlik, mint Erdély régiségei; de ugyanazon ímrodorban, ugyanazon élénk s mégis tudományos színezetben van tartva.

Mi igen örvendünk, hogy tárgyaink, melyek eddig oly szárazaknak tekintődtek, Kővári oly hangot tudott adni, mely úgy látszik az olvasó világ általános tetszésében részesült. Idvezeljük Kőváriban századunk Benkőjét, s komolyan figyelmeztetjük hazánkfiat azon veszteségre, mely Benkő kéziratai elégségesen ránk nehezedett, s ohajtánók, hogy írónkat minden oldalról pártolva, segédkezet nyujtsanak neki, hogy Erdély ismertetésére tervbe vett munkáiból minél több s minél hamarabb láthasson napvilágot. Tiszta, meleg hazafias előadása e műveket különben is örök időkre becseseké teendő.

Egyébiránt pótlékot, vagy bírálatot is szívesen fölveendünk. Gámán Zs.

A sztojkaí fűrdő 1852-ben.

Valamint a gyógyászati világban tett fölfedezések s a gyógytani találmányok elhiresedésére azon kor szelleme van befolyással, melyben elterjedésüket nyerték, ugy a fűrdőhelyeknek is meg van saját korszakuk. Sokszor nehéz meghatározni ezen korszakot előidőző körülményt, néha a nagy világ divatja, vagy az akkori időviszonyok, máskor valamely híres orvos érdeke, de legtöbbször a valósággal tapasztalt üdvös gyógytani siker. Melyik emel ki Sztojkaí a feledékenység sötét világából s tevő a mult évben hazánk leglátogatottabb fűrdőhelyeinek egyikévé, biztosan meghatározni nem lehet. Mi a kedvező viszonyok szerencsés összetételalkozásának tulajdonítjuk, hogy a hol évekkel ezelőtt csak néhány kunyhó állott, most egész hársorozat nyulik el, s azon források medréből, honnan régebben csak néhány barom enyhíté szomját, a polgárosodott világ mivel tagjai merítik az egészség életujító csepjeit; és hol kevéssel ezelőtt csak pásztorsíp és furulyaszó hangzott vegyítve a pacsírtá és fülemile énekével, ott Erdély leg-híresebb zene-bandáinak lelkesítő darabjait viszhangozák a bércek magasai.

A Sztojkaíra vezető út kedves látványt nyujt. Észak-keletről a roppant magas havasok s azok között a 959, magasságu Czibles 3 kopasz csúcsaival, valamint idebb a kúp-alaku Buta-havas, dél-nyugat felé különböző nagyságu erdő, majd kopasz hegyek változatos láncsorozatai zárják el a láthatárt.

E vidéket az említett hegyek forrásait és patakjait kebelébe fogadó Lápos vize folyja át, mely Sztojkaíól nem messze, keskeny hegyhasadás között csörgedez. Ezen szorulata Batyászi, vagy is régi nevén a történeti emlékü Kővár romjai irányában oly iszonyu mély, hogy azon gondolatra vezeli az embert, miszerint valamely elemi rázkodás idézte elő a földnek ezen irtózasos szétnyílását. Honnan a kis folyó csak hosszas küzdelem után, majd kopasz sziklához csapkodva, majd szirtekről zuhanva halad ki, mintegy az élet képét állítva előnkbe.

E szorulattól keletre magaslik a Sátor-hegy, mely nevét alakjától kölcsönöz, s kilencz helység határának központja. Egykor híres rablófészek, most medvék és vaddisznók tanyája, tetején egy kúttal, melynek közelében tanyázott a máramarosmegyei híres rabló Pintye, Gál „Szirmai Ilona“ című regényének hőse.

Azon kilencz helységek egyike a délkeleti vonalon rendetlenül elnyuló Sztojkaífalva, Lápostól 1, Dééstől 4, N. Bányától 5, Kolozsvártól, Szigettől 10 órai távolságra, mely a régi felosztás szerint B. Szolnokmegyében,

az új rendszer szerint a láposi kerület hasonnevű alkerületében fekszik, harmadfélszáz lakossal, kik görög-egyesült hitűek, románok 52 házban laknak, s gróf Eszterházi birtokhoz tartoznak.

Sztojkaífalvától 100 lépésnyi távolságra buzognak az ugynevezelt sztojkaí s a vanyu víz-források, melyek alig 10 évvel ezelőtt csak sáros posványt képeztek, de egy honi felszólítására az akkori megyei szolgabíró által kitisztítván, a főforrás körülkerítettet, fedél alá helyzetetett, jó és használható állapotba tétetett, s azóta évenként számos látogatóknak és vendégeknek nyújt gyógyítalt. Kellemes izeért a közelebb lakók már emberi emlékezetet feljúlmutt idő óta iszszak.

E hely birtokosának gazdatisztje, majd haszonbérője meggyőződén e víz orvosi erejéről, s látván, hogy vendégei száma évenként szaporodik, az alsó kúttal 7 láb mélységre beásátá, s 8 faoszlopon nyugvo kerék fedél alá helyezé, alól és felül két sor házat építette 12 szobával, konyhával, a szükséges mellék épületekkel.

A forrás vize tiszta, kellemes ízű, de nem oly bő, hogy a fűrdésre szükséges vizet naponta kiadja, 25—30 vederre teszik a naponta felbuzgó víz mennyiségét. Nem is annyira fűrdésre mint ivásra használtatik, s e czélra bár mennyi gyomor igényeinek eleget tesz; és oly erős, hogy a jól bedugott üveget nem ritkán szétrepeszli; az üveg oldalán és fenekén megüledő salakja mély színű szurkos, s töle az üveg hosszas tartás után lemoshatatlan foltokat kap. Mérséklete R. szerint 8—9 fok. Alkato részei szénsav, sósavas sziklével, vas és kevés més; rendkívüli olvasztóerővel bír; máj és lép bajokban, az epe megakadt elválasztásában, lomha emésztésben s a belrészek nyálkássága miatti bajokban, ugy az aranyérbén sikerrel használtatik.

E kúttól mintegy 150 lépésnyire, hasonlóan sziklás területben egy más forrás is nyitattott, mely inkább fűrdésre használtatik; ize kellemetlen, tentához hasonló.

A gyógymód napontai fűrdésből és ivásból áll, melynek mértékét a betegség természete határozza meg. A fűrdés üstökben melegített, fa-kádakba hordott vízben történik. A viznek az üstbe, onnan a kádakba hordása baromi dolog, szívárványos kút használása, gözzeli melegítés mennyire könnyitené a fűrdők készítését, melyeknek kiállítására az áldozatba kerülne is, meghozná a költséget. Azért tulajdonos ur ne rettenjen vissza az áldozattól, ha e helyet, mint nyilvánítá: Erdély leglátogatottabb fűrdői egyikévé akarja varázsolni. Hogy azzá lehet, bizonyítja a mult évben itt megfordult több mint 200 beteg száma. A mostani fűrdősobákban a szél átfú, kipadolvá nincsenek, a lakszobák fából készülnek, szerkészin, istálló, sétahely nincs; s igen kevés egyéb, mi egy fűrdő kényelmei közé tartozik. En a mult évről szolok; hogy az idén ugyszerű reformra tétettek előkészületek, magam is láttam, azért mentől több látogatókat ohajtottunk a helynek, melyet nem csak jó vize, de egészséges levegője s gyönyörű környéke élvezetté tesz. A sátorhegyi regényes vadászatokra, az erdők rengetegeibe, a szomszéd bányahelységekbe, O. Lápos, Sztrimbujrai kirándulások mind meg annyi kiegészítő részét teszik a fűrdői életnek Sztojkaíán. A mi a gyomor igényeit illeti, legokosabban cselekedett, ki hon fözetett, a fertály órai távolságra fekvő m. láposi piacról hozatván héti-vásáronként a konyhára valókat, mert tetszése s izlése szerinti eledellel táplálkozott. Ki konyhat nem tartott, a vendéglő órai kegye után élt, abból a mit elébe adtak, és ugy a hogy lehetett. No de semmi, máskép lesz ezután.

Geognosticai oldaláról véve is figyelmet érdemelnek e források, melyek közelében kövült kagylók, sziklákat képező puhányok s tolnyi szélességű fehér corallok, vas-, mészvegyítékű kövek, s a sátor-hegyen még bazalok is láthatók.

Flórája pedig a legszebbek közé tartozik Erdélyben; ki személyes meggyőződést akar szerezn, járja be a szomszéd hegyeket s találni fog nem egy példányban saxi fragát, campanula albinát s a szelidebb égaly alatt is tenyészn szokott majd minden mezei virág-példányt.

Ezen rövid helyismertető vázlat egyszerű czélja: az olvasó figyelmét ezen érdekes gyógyfűrdőre vonni most, midőn a fűrdői évszak már itt van.

A CSILLAGOK.

Szépek szépek a csillagok,
De ők az éj jelképei;
S bár mily fényben tündöklenek,
Meg nem tudom kedvelleni.

A napvilágra vágyom én,
A napvilágot szeretem;
Szabad szárnyon ott zeng a dal,
Ott kél teremve képzetem.

Oly mondhatlan kéjt érezek,
Midőn a nap előragyog,
És sáppadozva tűnök el
A megfélemlt csillagok.

És nyílt világosság leszen,
A menyország a földre száll:
Búkálnak az éj szörnyei,
A vérengző vad s rémmadár.

Medgyes Lajos.

A rabló ládája.

Beszély.

(Egy orvos naplójából.)

(Folytatás.)

Midőn Murphy néhány hét előtt hegyeit elhagyá, a kis Anna már igen gyenge volt; a szegény aszkóros alig tarthatá magát a nyeregben; visszatértükkor atyjának öt némileg öleiben kelle vinni. Így értek a lakásukhoz vezető ösvényre, mely oly szűk volt, hogy csak egy lovas emb lehetett rajta.

— Apám, szólt én a gyermek, ki fejtét egy pillanatra fölemelte volt, oda fenn az ut szikladarabokkal el van zárva.

Murphy oda nézett, s minthogy az aggság szemeit meggyengíté, azt hívé, leánya sem lát jobban. De Annának igaza volt, s az öreg csak hamar meggyőződött felőle. Az utra valóban nagy fáradások voltak halmozva, melyek meg képeztek, hogy csak átmászni lehet rajta. Volt idő midőn Murphy e szikladarabokat erős karjával a mélységbe hajgálta volna, de az utóbbi hetekben igen megvénült; a bú meggyengíté erejét. Levitte tehát leányát ismét a hegy lábához, ott egy halom falevéltre tette, lovát egy fatörzshöz kötö s elhatárá, lakához kerülő uton menni fel, a hol csak gyalog leheté járni. Gondolta, hogy egyik fiával majd hamar visszajön s leányát felviszi. Háromszáz lépésnyi távolban menyének fivéreit s öregebb fiát találta, kik rá kiáltának, hogy álljon meg.

A vén Murphy eleinte nem vette számba a fiatal emberek sötét tekintetét s a szokottnál szelidebben szólítá meg; azonban látván, hogy azok a helyet, hogy kezét nyujtanának neki, eleibe állnak, mintegy elzárni előle az utat, kérdezé:

— Nos mitörtént oda fenn? Mit jelent az a kőfal? Nyissatok utat hamar, vagy inkább jöjjetek, segítetek felhozni szegény Annát, kit a hegy lábánál hagytam.

— Sem egyiket, sem másikat, felelt fia. A kerék fordulni szokott; most én vagyok az ur oda fenn a kastélyban, s te nem fogsz oly könnyen bejutni, mint gondolod.

Az öreg összerázkódott s bámulva nézett fiára, mintha nem akarna füleinek hinni. E

pillan
üzene
szolg
kat,
rab k
reség
nunk
led m
keres
házu
bátyj
a bir
A tö
akada
szen
örök
veret
támas
nélkü
borul
solt;
hely
minth
dörgé
meke
beri
átok
szafó
diada
midő
után
öt, s
volna
volna
az ö
vén
hagy
regb
gye
közé
hol t
dés,
tásán
hogy
füstö
továb
lónél
áltá
karja
jatok
noha
modr
halt
leány
zül s
ruhái
peny
házn
mosó
rályu
tásba
vonn
zében
Érez
nálni
laga
bogo
remé
atyjá
szer
soká
mat
nagy
dent
édes
sza

pillanatban másik fia is oda érkezett, s a hadüzenetet következőleg folytató:

— Az szent igaz; husz évig voltunk rab-szolgáid s szerencséseknél mondhatók magunkat, ha munkáinkért nem jutalmat, de egy darab kenyert kapánk kegyelemből. Minden nyereséget magadnak tartál. A multakért nem vonunk számadásra, de jövőre meg akarunk földet menekülni; menj dolgozzál a völgyben vagy keress más hegyet magadnak, még ma, mert házukba nem térsz vissza.

— Menj, folytatá az első fiu, felbátorítva bátyja segítsége által, menj életedben először a bírósághoz s szólítsd védelmedre a törvényt. A törvények ellen éltél ugyan, de senki sem akadályoz meghalni éretted, ha akarsz. Mi készen vagyunk mindenre; eredj, hozd a csendőroket vagy a törvényszolgákat, ha tetszik.

Ez igen sok volt a vén Murphynak; levertve e csapás által egy sziklára kelle támaszkodnia. Ott állt, alig léleklézve, s a nélkül, hogy szólta. E pillanatban az ég elborult s a távolból hangzó dörgés viharrá jósolt; az öreg arra gondolt, hogy leánya menhél nélkül lesz. Egyszerre térdeire rogyott s mintha az atyai elkéserevéssel összhangzó menydörgésre felelne, borzasztó átkot szórt gyermekeire, azon fiakra, kiket ő tanított az emberi és isteni törvényeknek ellenszegülni. Ez átkot megkönnyíté szívét s visszafordult. E visszafordulást a fiak mint győzelmet üdvözlék; diadaluk jeléül töreiket villogtatták, azonban midőn egyik a sógorok közül a vén Murphy után követ dobott, a fiatalabbik fiu fejbe ütötte őt, s mondá:

— Nesze, ezt gazságodért adom; ha nem volna oly öreg, még tizedmagával sem merne volna egyikünk is azt tenni, mit ma tevének.

A kö Murphy után gördült a nélkül, hogy az öreg csak fejét is visszafordította volna. A vén rabló ott találta leányát és lovát, a hol hagyá. Az eső szakadni kezdett; Murphy nyeregbe ült ismét s az öt mosolygól fogadó szegény beteget karjaiba vette. Így értek a völgy közepére s csak itt kérdező magától Murphy hol találand szives vendégszeretetre? oly kérdés, melyre Irlandban az első lak megpillantásánál kész a felelet, de az öreg jól tudá, hogy őt minden háznál, melynek kéményét füstölőgni látta, mint isten ostarát tekinték De tovább folytatta útját s végre egy haszonbér-lőnél bekopogtata. Az ajtó megnyílt.

— Az ég szerelméért fogadjatok be! kiáltá a szerencsétlen atya, s leányát mindig karjaiban tartva az udvarba lovagolt; fogadjatok be.

A haszonbérli jól ismerte.

— Igen, jer be, válaszolt, hozott Isten, noha kimerem mondaní, hogy e lak nem számmodra épült, azonban... Ah, Istenem!... meghalt e szegény leány?

E pillanatban három erős férfi nyúlt a leány után, hogy kivegyék Murphy karjai közül s versenyeztek egymással annak haját s ruháit megszárazhatni, melyeket az atya köpenye nem védhetett egészen az eső ellen. A háznál lévő egyetlen ágyba fektették. Anna mosolygott. Ha a vihar egy királyt s egy királynét üzött volna e fedél alá, jobb fogadtatásban nem részesültek volna.

Murphyt nem lehete leánya ágyától elvonní. Nem akart nyugodni, leánya kezét kezében tartá s haját simogató égő homlokáról. Érezte, hogy nem sokáig lehet vele, s használni akarta a végső pillanatokat. Az elme világa, mint szokott a haladoklónál, fel-fellobogott nála s a szegény együgyű a jövő élet reményéről, boldogságáról beszélt s jövészalá atyját, ki leányával mindent elveszte, a kit szerete.

— Atyám! mondá a gyermek, én nem sokára az égben lesztek, az égben, hol anyámat meglátom, a ki engem úgy szeretett s a ki nagyon fog örülni, ha elmondom, mennyi mindent tevé érettem. Miért fordítod el arcodot, édes atyám? Hallgass rám még, ne térsz vissza a hegyre, mert midőn ott valánk, s bá-

tyám azt hívek, hogy nem értem, olyakat mondottak rólad, a miket nem beszélhetek el újra. Édes atyám, hallgass meg; én igen ohajtom, hogy te légy valódi keresztény, mert akkor boldogabb leszek.

E nap többször szót a gyermek atyjához ily módon, míg kimerülten atya vállára hajtá lejét s elszunyadt, s végre maga a vén Murphy is elaludt.

Más nap a haszonbérli neje, mint jó keresztény, ki mindenek előtt a más világra gondolt, a helység lelkésze után küldött, ki csak hamar el is jött. Az asszony halgatódzott az ajtón, s hallva, hogy még alusznak vendégei, a lelkészt várakozásra hívta fel, mit ez meg is tőn, de negyedóra múlva belépett a szobába. Murphy még nyugtalanul szendergett, arcaszíne durván különbözött leányától, kinek egyik keze keblén pihent, másik atya kezét szoritá. Szemei nyitva voltak. A haszonbérli megröszlötá, de a gyermek nem felelt, — nem feleltetett, mert halva volt.

Az atya tehát egyedül ébredt föl, s e fölébredést, mint azt nekem a lelkész mondá, elbeszélni nem lehet. A ház lakói őszinte sajnálattal jövének hozzá, a lelkész komolyan vigasztalta, az öreg azonban minden jószándéku szót visszautasítá s úgy felelt, mint a ki kétségbeesésében a gondviselés ellen fellázad; csak átkot s káromkodást mondott, melyek elől a lelkész elfutott.

A lelkész másnap visszajött a leány eltemetése végett s Murphy e szertartást bizonyos nyugalommal nézte. Sőt többet tett; újra kezdte leánya üdvösségéért azon isteni tiszteleteket s zarándoklásokat, melyeket előbb leánya egészségéért hasztalan végzett; minden szent helyet, minden barlangot, minden romot meglátogata, melyről valami szent rege szólt; imádkozott s alamizsnát osztott, azt mondva, hogy azt leánya nevében teszi. Végre elűnt a vidékről csodálkozására azoknak, a kik hitték, hogy legalább megkísértendi házat visszanyerni.

Három év telt el. Murphy gyermekeinek nem kedvezett annyira a szerencse, mint atyjoknak. Ők nem csak a gyűlöletet örökölték, mely nevékre ragadt, sőt egy bizonyos megvetést is, mint oly gyermekek, a kik öreg atyjokat elűzni merték. E megvetést még czinkosaitól is éreznök kelle, kik a legkisebb czívódásnál szemükre hányák hátalanságukat s embertelenségüket, úgy hogy végre maguk is, ha nem is szegényt, bizonyos önzésteljes bánatot éreztek teltők miatt. A népesedés is hatalmasan terjedt köröttök, s ezzel tiltott üzletük jövedelme is igen csökkent, mit ők nyíltan bevallottak.

(Vége követt.)

LEVELEZÉSEK.

Torda július 1. Hogy csakugyan még élünk, tanúsítja, hogy a tagosítás többektől aláírt kérelme a választottsági közönségtől elfogadtatik, s jegyzőkönyvük felsőség elé terjesztetik megerősítés végett.

Sőt még azt is írhatjuk, hogy tehetősb s értelmesebb gazdáink arról kezdenek tanakodni, hogyan kellene társulniok gazdasági gépszerű eszközök megszerzésére? Nem volna rossz, ha gondolatuk tetté érhetnék.

Vásárunk a mostani időhez képest elég jó időben folya le, elannyira, hogy Bécsből is volt szerencsénk marhavásárlót tisztelhetni, mi nálunk csakugyan nem mindennapi szerencse. Egyébaránt bellöldiekre nézt maradt a régi, annak, kinek pénze van, minden olesó, kinek nincsen, minden drága volt.

Egyébiránt legjobb kelete volt a szarvasmarhának; java 50 forintal is feljebb ment el, mint az előbbi hetekben.

Iparcikkék nagy bőségben, vevő aránylag kevés. Általán nem volt rosszabb vásár a szokottnál.

Időjárásunk esős, de még nem vált épen kárössé.

A napokban folyt le az itteni egységihivők altanodájában a félévi vizsgálat. Mi is jelen valánk vagy két órán; meglepetésünket lehetlen volna ki nem beszélnünk. Egyik ugyanis az volt, hogy még maig sem szűnünk meg ifjainkat deakul tanítani, azaz, hogy deakra fordítsanak! mi tulajdonképen különbözik kissé attól, hogy valaki deakul értsen; mi időnkhez képest bőven elégséges volna, hogy élő nyelvekre maradjon a drága idő. Másik meglepetésünk azonban teljesen kárpótlólag hata, midőn az I, II, III-ik osztályukat számvetésből hallók. Mit tudnak ezen kis emberkék az élet legszükségesebb s szárazabb tudományából! hogyan fejtenek meg föbelileg nehéz tételeket! Az embernek jól esik így látni e nemzedéket, mely készül emberre lenni.

Hát ovodáról mikor kezdünk gondoskodni?
J...a.

H I R F Ū Z É R.

* Farkasmezőn, Balászába mellett a farkasok vakmerősége annyira ment, hogy m. hó 19-én egy egész csordát támadtak meg s 3 csikót s több bárányt és juhót pusztítának el.

— Megjelent: „Kulcs Tamás bátya kunyhójához.“ Fordította Irinyi József. Ára 1 f. 30 p. kr. E munka „Tamás bátya“ kunyhójának folytatása és kiegészítése lévén, hiszszük, hogy nem kisebb keletnek fog örvendeni.

— A török porta megszünteté azon rendeletet, mely szerint Ausztriába fát hozni be tilos volt.

— A magyarországi közjövödelmekre kibocsátott 1 pirtos utalványok közt több hamis van forgalomban, melyeket meg lehet ismerni arról, hogy géppapírosra vannak nyomva vízjegyek nélkül, sorozatuk J. 1. a kis német nyomtatás első sorában e szónál *alle* az e feje aránytalan nagy, a magyar írás utolsó szavában *b* helyett *d* áll.

— A budai alagút részvényesei száma az építés előhaladtával szaporodik. Már közel 2000 részvény van aláírva.

— Pesten 200 betegre országos tébolyda fog építtetni.

— Konstantinápolyban egy lap fog megjelenni héber nyelven; czime: Izrael világgossága.

— Magyarhonban rendelet adatott ki, mely szerint a marhának hátulsó czombján szokásban vett égető vassali bélyegzését, mi a börgyártásra káros hatással van, meg kell szüntetni s azt a marha nyakán vagy más részén kell végrehajtani.

— Megjelent a Regénycsarnok 3, 4, 5 s 6 kötete.

— Hir szerint iróink közül 12-en kölesönös kötelezettséggel vállalkoztak, hogy egy év alatt mindenik egy eredeti színművet fog a nemzeti színházhoz benyújtani.

— Persiának Sirász nevű városát május 1 és 2-kán borzasztó szerencsétlenség érte. A város Baktegon től mellett felszik, 30,000 lakost számlál, s nevezetes selyem-, gyapju-, fegyver-, üveg- és porcellán-gyáraitól. Az irt napok éjszakáján egy földrengés szinte az az egész eltemette, 10,000 holttestet húztak ki a romok közül, mely miatt pestistől tartanak.

— Hir szerint Pesten egy „Jogtudományi Lap“ van keletkezésben. Szerkesztőjét még nem említik.

— Ö Felsége megengedni kegyeskedett, hogy a realtanodai bizonyítványok illetékmentesek legyenek.

— Párisban egy kőműves egy ötemeletes háztetőről leest. Oda szaladtak, hogy a szerencsétlen halttestét fölvegyék, de ő megkímélte a szánakozókat e fáradságtól, mert mint-ha semmi sem történt volna, fölkel, egy pohár pálinkát ivott, s visszatért a fedélre.

Nemzeti színház

Julius 2-kán Sevillai borbély.
Jul. 3-án a szinkörbe volt hirdelve előadás, de mely a csúf idő miatt meg nem történhetett. Nagy kár. Vasárnap lévén, igen sokan készültek azt megnézni.
Julius 4-kén Próféta. Böhm karnagy vezetés mellett. Az első fővonalbeli csatadal még soha sem sikerült ennyire. Általában az egész előadás jó volt. Szerdahelyi rosszulléte miatt Jonás szerepét Szilágyi vette át, s a csere miatt nem volt okunk zúgolódnai. A főbb szereplőkön kívül Vasadiról is elégtlenül kell emlékeznünk. Nézők közép számmal.

M O Z A I K.

* Egy angol London mellett roppant kertet rendezett, melybe remeteséget akar állítani, s most a remetekba egy embert keres, kinek évenként fizetni fog 1400 forintot; a föltételek: 7 évig nem szabad senkivel szólnania, még a családval sem, ki neki naponként valódi remete-ételeket visz. Itala csak tiszta víz. Bútorzata: egy szalmazsák és párna, egy fővénnyőre, egy biblia, más olvasmányt nem szabad tartania. Öltözete: szőrcsuh, s hogy lyukszemet ne kapjon, saruban fog járni. A hét év alatt se borotválkoznia, se haját, se körmét levágni nem szabad. A kinek kedve van ez életre, jelentse magát Londonban, Stafford Place, 56 sz. alatt a nemcs lódnál.

* Az afrikai nyelvek költészete. Egy afrikai törzs a dörgést: „az ég ágyujának“ nevezi, a reggelt: „a nap gyermekkorának.“ A részeg emberről azt mondják: „a lángviz-foglya.“ Egy másik törzs a szürkületet „a nap lehunyt pillájának“ nevezi. Egy afrikai Amerikában jeget látván, azt mondá, hogy az: „mely álomba merült víz.“

* Londonban él egy ember, ki egész roppant vagyonát a hirlapi hirdetéseknek köszönheti. Neve Halloway s bizonyos lapdacok és kenőcsök feltalálója s tulajdonosa. Ő évenként 20,000 font sterlinget fizet a hirdetésekért, de nincs az egész Brit-földön lap, melyben szereit ne körtölné, sőt Kelet-India, Új-Holland, Dél- és Észak-Amerika, szóval az egész ismert világ minden nevezetesebb pontjain olvashatni az ő felséges lapdac ai és kenőcsjeiről, és pedig minden nyelven. E hirdetési rendszer gyümölcse az, hogy Halloway hat év alatt 100,000 font vagyon gyűjtött. A példa szép, csak merni kell utánozni.

* Midőn a francziák Algirban Abdel-Kader ellen harcoltak, egy csatában egyik vitéz francia ezia tiszt oly közel jött a vezérhez, hogy azt megáradhat, de nem tette. Később szemérem veték az elmulasztást, s monák, hogy hat lépés távolból legalább lelőhető volna. „Attól igen őrizkedtem,“ viszonzá a tiszt; „akkor csak hadnagy voltam, s ha megölöm Abdel-kadert, ezzel a harcznak vége s én soha se lettem volna kapitány.“

* I. Ferencz, francia király azt mondá egy fiatal nemesnek, ki nemeslevelével sokat kérkedett, de ősei érenyeiből nem sokkal bírt: „Vigyázzon ön, fiatal barátom, ne hogy elveszítse levelét s azzal együtt nemességét is.“

* X. fűrdőben egy ur kissé illuminálva feküdt le s azt álmódá, hogy szobájába valami gazember lopódzott. Tolvajt! kiáltva ugrott ki ágyából, még pedig nem a legarszánlibb módon öltözve, s az ajtón ki, a tolvaj után rohant. Szomszédai a kiáltást hallva, szintén kisérték, s ő ezek egyikével találkozva, azt a tolvajnak vélte, megfogá s csak akkor szünt meg derekasan üllegetni, mikor egy másik odaérkezőnek üstökébe csipeszkedhetett. Így mulattatott még más két mentőt is. Hiába monák azok, hogy

nem űk a tolvajok, hogy segítségire siettek, hasztalan. Végre a rendőrségnek kelle föllépni, s a heves véralattatú urat ágyba vezetni. Az egész dologban az a legszebb, hogy másnap semmire sem akart emlékezni, de annál jobban azok, kiknek most is sajtolt az ütlegek helye. A tréfa 20 pfrba került a jó urnak, s annyira neveltség tárgya lön, hogy a fűrdőt oda kelle hagynia.

* Különböző gyorsaságok összehasonlítása.

Egy másod perc alatt halad

A esiga	0, 005 lábót.
A folyók	3-4
A légy	5
Egy gyalog ember	5, 3
A teve	6, 3
Mérsékelt szél	10
A leggyorsabb szél	12
A czetbal	12, 3
Gyorsan vitorlázó hajó	14
Az írámszarvas számba fogva	25
A gözkoesi	29
Egy koresolyázó	36
Az angol ló	41, 3
A vihar	50
A léghajó	50
A nagy erővel hajított kö	50
Az agár	78
A sas	95, 2
Az orkán	120
A postagalamb	141
A hang 0 foknál R. szerint	1012, 2
A puskagolyó	1599
A 24 fontos ágyugolyó	2399
A napsugár	41,000 mérföldet.

Piaczi árak

első austriai mérőnként pengő pénzben.

	Buza.	Elegy.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökb.	Hús.
	f. kr.	f. kr.	f. kr.	f. kr.	f. kr.	f. kr.	kr.
Kolozsvár június 30-kán	4 21	3 28	3 20	2 36	1 20	2 24	7 1/2
Torda július 2-kán	4 20	2 40	—	—	1 24	2 12	—
Dézs június 25-kén	4 10	3 10	2 30	—	1 6	2 12	6 3/5
B. Hunyad jun. 2-k felében	4 —	3 30	2 25	—	1 14	2 12	7 2/5
Sz. Udvarhely június 28-kán	4 16	3 44	2 21	—	1 36	2 8	6 3/5
N. Enyed jun. utolsó hete	3 45	3 10	2 36	—	1 48	2 16	6
N. Várad június 28-kán	3 24	2 36	2 12	—	1 30	1 48	8

Bécsi börze június 30-ról.

Status kötelezvény	5 1/2	93 15/16
do	4 1/2	83 7/8
do	4	75 1/2
1834-ki	500	—
1839-ki sorsjegyek 250 ftos	—	13 3/5
Bankrészevény darabja	—	1429
Ejszaki vaspálya 1000 ftos	—	2220
Bécs-Glognitzi 500 ftos	—	—
Dunagőzhajózási részvény	—	760
Amsterdám 100 tallér	—	—
Augsburg	—	109 1/4
Hamburg 100 boo tallérért	—	161
London 1 ft sterlingért	—	10.46 1/2

HIRDETÉSEK.

HIVATALOSAK.

(163) (1-3)
6386.

Hirdetés.

A Torda melletti ugy nevezett Kis-királyréten az Enyedre vivő országút mellett fekvő fiscalis korcsma-házon és istálon több romlások kiigazítása kömives, ács, lakatos, asztalos, fazakas, és üveges munkák által, ugy szintén az ahoz kellő anyagok szükségeltetvén, ezen munkátelek s kellekeknek előállításá véget, ezenell folyó év július 22-kén a tordai sóbánya hivatali irodájában délelőt 10 óraker tartandó nyilvános árcsökentés hirdettetik.

Válakozók kötelezettek még az árcsökentés kezdete előtt egy a munkabérek összegeihez aránylagos tíz percent bánatpénzt jelesen

a) kömives munkáért 15 f. pengő.

b) lakatos " 13 " "

c) asztalos " 8 " "

d) fazakas " 13 " "

e) üveges " 5 " "

f) ács " 133 " "

mely egyszersmind a válakozó irányába biztosítékul szolgálnd letenni, továbbá kötelezettek a fölvalált munkáért, melyek folyó év september hó 20-káig bé kell hogy végeztessenek, a munkák leendő megbírálságá a befizelt-biztosíték pénzzel jót állani, ellenben a többi árcsökentőknek bánatpénzök az árcsökentés bevégeztével visszaadatik. Az előleges munkaszámolatot, ugy nem különben az építési tervet a többi árcsökentési föltételekkel együtt a leendő árcsökent-

tés napjáig a tordai cs. k. sóhivatalnál beláthatni.

Kolozsvárt június 27-kén 1853

(155) (3-3)

CSÖDHIRDETMÉNY.

A cs. kir. pénzverdeben K. Fejérvárt a pénzmeisteri állomás 1200 pfrt évi fizetéssel, szállással, az évi fizetés összegét érő biztosíték letélti kötelezettsége mellett üresedésbe jött. Az ezen állomásért pályázók hitelt érdemlőleg indokolt kérelmökben mutassák ki: életkorukat, vallásukat, állami szolgálatban eddig töltött idejüket, s eddigi fizetésüket, jól végzett bányászati tanulmányaikát, kiemelvén a pénzügyi foglalkozáshoz alkalmas voltukat, valamint nyelvismeretüket, s netaláni rokonságukat az említett hivatal valamely tisztviselőjével; továbbá, hogy a fennebbi biztosítékot letenni képesek-e? A kérelmek f. évi július 27-kéig az illetők felsőbb hivatala utján ez országos pénzügyigazgatóság-hoz benyújtandók.

Az erdélyi cs. k. országos pénzügyigazgatóságtól.

N. Szeben június 15-kén 1853.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(158) (3-3)

JÓSZÁGELADÁS

A Maros mellett Marosujvárral átelben egy jól rendezett jószág eladó. Bővebb tudósítást ad Bányai Vitalis ur szentuzában 160 szám alatt, a 2-ik emeletben.

(154) (3-3)

Ház- és telek-eladás.

A lovagiskola terén 2 sz. alatt a nap során fekvő Topler-telek — melyen van két köepület több rendbeli lakó szobákkal, két téli és nyári konyhával, fa-kamarával, 24 lóra való istállóval, kocsiszinnel, két száraz pinczével, küvel rakott udvar, szivattyus kút, egy nagy kiterjedésű gyümölcsös kert, örök áron eladó. Értekezhetni iránta Szent-egyházutczában 280-ik sz. alatt.

(161) (3-4)

HIRDETÉS.

A mlg. h. Splényi családnak a Szász-Régeni cs. k. alkerületben Lud-veg nevű helységben létező részjószág — mely körülbelül áll: 158 hold szántóból, 85 hold minden évben hasznáható rétből, 45 hold erdőből, 12 hold kiterjedésű udvarhely, csinos és gyümölcsös kertből, minden az udvaron található épületekkel és egyéb közjavadalmakkal együtt, örök áron eladó lévén, a megvenni akaró értekezhetik ára iránt Kolozsvárt Ürmósi Samuval Sétaterutca 10-ik szám alatti szállásán. —

(164) (1-3)

Jószág eladás.

M. Vásárhelyhez egy negyed óra távolra, a Maros jobb partján egy jószág, terjedelmes két udvarház helyllyel s azon lévő épületekkel, szántó, kaszáló helyekkel, terjedelmes jól beállított szőlővel, a Maroson négykövi könnyen fenntartható malommal, kedvező föltételek mellett eladó; értekezni lehet fölöle M. Vásárhelyen ügyvéd Jakab Jánossal.

(165) (1-2)

Tilsch könyvkereskedésében megszerezhető

leszállított áron:

NAPKELETI KEPEK

EREDETI RAJZOKBAN

Nagy-szöllösi

SZŐLÖSI FERENCZ

által.

Kolozsv. 1838. Tilsch tulajdona.

Bolti ára 1 f. 30 kr. ezüst. négy hétre leszállitva 30 pkrra

(124) (3-3)

Minden rendű bir-

tosokat illető

hirdetmény.

Az okosság s előre-vigyázat parancsoltá kötelességből kiindulva, újból ajánljuk a cs. k. kiv. austriai

első biztosító intézetet

TÜZ ÁLTAL OKOZOTT KÁROK ELLEN.

Ez intézetnek tulajdonképen nincsen ajánlásra szükség, mert bőven részesül mindenhol pártoltatásban, csak is inkább figyelmeltetni kívánjuk az illetőket, kiknek t. i. eléghezőjök van, hogy ez intézet a biztosított összeveket — csekély biztosító díjért — közelebb eső helyeken és a városban — égés után — legfeljebb 8 napra, távolabb eső helységeken legfeljebb 10-14 nap mulva készpénzül, s minden levonás nélkül fizetni képes.

Tilsch János, a fentebb nevezet intézet kerületi ügynöke.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. — Kiadja TILSCH JÁNOS.

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.